

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

'En terstond kraaide de haan'
Mattheus 26:75

Wat betekent nu het kraaien van een haan? Hanen kraaien elke morgen, zondag of werkdag dat hoort bij hun natuur. En in Jeruzalem waren genoeg hanen, zodat overal in de vroege morgenuren hanengekraai wel de stilte van de beginnende dag verbrak. Is de gebeurtenis, waar onze tekst melding van maakt, echt wel zo belangrijk?

Jezus staat voor zijn joodse rechters. In allerijl is een spoedbijeenkomst van het Sanhedrin belegd want nog geheel onverwacht hebben ze Jezus van Nazareth in handen gekregen. Daar was zo snel nog niet op gerekend. Maar nu moeten ze er natuurlijk wel werk van maken, dat Hij veroordeeld wordt. Vandaar die nachtelijke bijeenkomst. Eigenlijk ook nog helemaal tegen hun eigen wet in, die verbodt dat er 's nachts vergaderd zou worden. Maar nood breekt wet, is het niet?

Petrus heeft op de een of andere manier kans gezien bij het verhoor toeschouwer te zijn. Maar hij wordt herkend en aangesproken. De vraag wordt gesteld, of hij ook niet bij Jezus hoort. Petrus wordt bang en hij ontkent. Daarna nog een keer en weer ontkent hij. En nog eens en weer een ontkennen. En dan, terstond, onmiddellijk, kraait de haan. Niet 'een' haan, maar 'de haan'. Die ene, speciale haan. Die haan waar Jezus over gesproken had toen hij aan Petrus van te voren vertelde wat er zou gaan gebeuren en wat hij zou doen, namelijk verloochenen. "Eer de haan twee maal gekraaid zal hebben..." Hier gebeurt het: deze haan kraait. Hier klinkt door de stilte dit speciale hanengekraai. Hier breekt de Schepper van dit dier zijn bek open en Hij die alle dingen bestuurt naar de raad van Zijn wil, zorgt ervoor dat dit schepsel het geluid laat horen waartoe zijn Schepper hem in staat stelt. Als een signaal van de hemel, een teken waardoor zowel Jezus als Petrus herinnerd worden, aan het woord dat Jezus sprak. Petrus moet daar aan herinnerd worden.

Op deze manier. Jezus heeft het immers gezegd, dat het zo zou gaan, maar Petrus wilde het niet geloven. Nee, zo zou het niet gaan. Zoiets zou hij nooit doen. Zijn Meester verloochenen? Nooit! En nu dan? Hoor, daar kraait de haan, Petrus. Zegt dat wat? Ja, dat zegt wat. Ineens dringt het tot hem door. Hij wordt indachtig. De Heilige Geest volgt het werk van de haan op en zet het voort. Petrus' trommelvliezen vangen dat hanengekraai op, maar tegelijk ontwaakt zijn geweten en wordt zelfs zijn hart geraakt. Diep geraakt, gebroken zelfs. Hij staat ineens voor een afgrond. Ineens ziet hij de afschuwelijkheid van zijn ongeloof. En hij, naar buiten gaande, weent bitter. Wat het gekraai van een haan al niet kan uitwerken!

Maar ook Jezus hoort die haan. En Hij wordt die manier ook herinnerd aan wat Hij heeft gezegd. Niet alleen de aankondiging van de verloochening, maar ook de belofte, die Hij in verband daarmee aan Petrus deed. "Ik heb voor u gebeden..." Hier kraait de haan. Dat wil zeggen, dat Petrus nu op de zeef van satan ligt en dat de vorst der duisternis aan het ziften is. Wat blijft er van Petrus over? Ach, nu moet hij wel in wanhoop omkomen. Nu maakt hij zich immers voor goed los van zijn Meester. "Ik ken die Mens niet!" O, Petrus!

Maar dan moet de Borg weer aan het werk. Namelijk Petrus in Zijn voorbede opnemen. Petrus' belangen bij Zijn Vader behartigen. Opdat Petrus' geloof niet zal ophouden. Om dat gebroken hart moet Hij bidden. Om die waarachtige bekering. En terwijl Hij terecht staat en beschuldigd wordt en bespot, gaat de Borg in worsteling voor deze discipel die anders verloren zou zijn. De haan roept Christus tot dit werk van Voorbidder. Wat hanengekraai al niet kan uitwerken!

Ja, God schakelt als het Hem behaagt, heel Zijn schepping in om aan mensen een boodschap te laten verkondigen. Hier is het een haan, op een andere keer is het een ezelin, dan weer een raaf. Guido Gezelle schreef eens de regel: Mij spreekt het alles een tale... Letten we

erop? Wat kan zo'n onnozel dier ineens belangrijk worden. Deze haan mag zo'n belangrijk werk doen, waardoor Petrus indachtig begint te worden en waardoor Jezus Zijn gebed voor Zijn discipel hervat. Deze haan staat in Gods dienst. God is ook zijn God zoals Hij de God is van heel Zijn schepping.

Maar God is vooral de God en Vader van Zijn Zoon. En Jezus wil niet anders dan de gezevenen des Vaders bewaren in Gods Naam. Daar hoort ook Petrus bij, al lijkt het er helemaal niet op. Maar toch is hij er een van. En om Christus' wil is God ook de God en Vader van deze Petrus. Satan mag hem dan wel eens ziften, maar hij blijft wel Gods eigendom.

Hebt u misschien ook het gekraai van een haan nodig? Om u tot stilstaan te brengen? Om u te herinneren aan wat u was vergeten of wat u in ongeloof had afgewezen? Of om u tot het vervullen van een bepaalde plicht te roepen en voorbidder te zijn voor iemand die op satans zeef ligt? Luister naar het hanengekraai. Mij spreekt het alles een tale...

P. den Butter

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een lijdensmeditatie van ds. P. den Butter opgenomen over Mattheüs 26:75 "En terstond kraaide de haan." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:17c en 18 onder het opschrift "De Heere zij geloofd." Ds. P. Roos schrijft dit keer weer over het huisbezoek. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over gezinsvorming. Ds. P. den Butter schrijft opnieuw over Rehabeam. Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn serie over het avondmaalsformulier en van zijn hand treft u een column aan over "ziek van de kerk?". We schrijven zelf een bijdrage over Isaac de Leeuw. Verder wat boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

De volgende ontmoetingsdag zal D.V. gehouden worden zaterdag 18 april in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Het onderwerp waarover gesproken zal worden luidt: *Christusprediking*. Sprekers: ds. M.C. Tanis "Christus de Gezalfde", ds. P. den Butter "Christus als Profeet", ds. J.P. Boiten "Christus als Hogepriester" en ds. A. van Heteren "Christus als Koning."

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166-4646

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 19 maart verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 12 maart.

AvH

Ambtelijke praktijk

DE HEERE ZIJ GELOOFD!

2 Tim. 4:17c en 18

Wie van harte in de dienst van de Heere staat kent momenten van verwondering. Zeker er is heel wat te belijden wanneer de diensttijd overdacht wordt. Maar er is ook verwondering. De trouw van de Heere maakt stil. De Heere was in de dienst aanwezig. In moeilijke, zelfs verdrietige omstandigheden sterkte de Heere. In de strijd en de aanvechting was Hij een Schild. Aan de Corinthiërs schreef Paulus: door de genade van God ben ik dat ik ben (1 Cor. 15:10). De genade van de Heere beheerste heel zijn leven. Gaf stuwning en stimulans aan zijn leven. De kracht die hij er uit putte deed hem gewillig gaan de weg die hij moest gaan. Ook in het laatste stadium van zijn leven. De executie dood wacht hem. Kwam hij voorheen uit de gevangenis en weer in het volle leven, de poort tot de vrijheid blijft nu gesloten. Aangrijpend, maar het heeft hem niet moedeloos gemaakt.

Overdenking

In zijn cel komt bijzonder voor de aandacht het staan voor het tribunaal. Hij werd geplaatst voor de vertegenwoordigers van de wereldmacht. Zo voor het oog lag zijn lot in hun handen. Maar de Heere regeerde. Hij stond bij en leidde. Wonderlijke uren heeft hij ook beleefd. Te Ceasarea heeft hij mogen getuigen voor een illuster gezelschap (Hand. 26). Langs bijzondere wegen is wat de Heere gesproken heeft tot Ananias in het leven van Paulus vervuld. Ga heen Ananias (tot Paulus) want deze is Mij een uitverkoren vat om Mijn Naam te dragen voor de heidenen. De koningen en de kinderen Israëls (Hand. 9:15). Zijn getuigenis aangaande Jezus Christus bereikte haar hoogtepunt. Het recente gebeuren kan gezien worden als een afsluiting van zijn roeping. De Heere heeft met Paulus Zijn doel bereikt. Het verzet was groot. Tegenstand was er. Maar de prediking van het evangelie ging door. Zelfs in de gevangenis heeft hij gelegenheid om te schrijven. Ook met het schrijven bereikt de Heere Zijn doel. Dit is geen verleden tijd. Brieven van Paulus behoren tot het Woord wat wij bezitten. De Heere laat ze verklaren. De Heere zegent ze.

In zijn cel was Paulus ervan overtuigd dat het evangelie onvernietigbaar is en de kracht ervan niet te stuiten is. Het evangeliewoord gaat door. Die wetenschap geeft kracht. Geloof in 's Heeren trouw. Moedgevend schreef Paulus aan de Thessalonicenzen: Hij Die u roept is getrouw, Die het ook doen zal (1 Thess. 5:24). De roepende Heere is de getrouwe Heere. De voleindigende Heere. Trefend tekent Calvijn bij de tekst aan: God de Heere belooft niet alleen dat hij één dag onze Vader zal zijn maar Hij neemt ons aan met deze bepaling dat Hij ons altijd zal onderhouden. Moedgevend. Sterkend is dit woord voor het gewone en ambtelijke leven.

Doorgeven

De krachtige daad van de Heere moet hij aan Timotheüs doorgeven. Het kan tot steun zijn. Timotheüs: ik ben verlost uit de muil van de leeuw (2 Tim. 4:17c). Paulus gebruikt een vaststaande uitdrukking. Het wijst op redding uit doodsgevaar. Verlost uit de vijandige wrede doodsbereigende macht. Nu kan er niet gedacht worden aan een geworpen worden voor de leeuwen. Als Romeins burger behoefde Paulus niet direct te vrezen voor een dood in het amfiteater. Wat nu Paulus zegt doet denken aan wat David heeft beleeden in Psalm 22. Verlos mij uit des leeuwen muil (Psalm 22:22a). David bevond zich in grote nood. Machteloos was hij. Maar hij bad tot de sterke, getrouwe Heere. De satan ging rond als een briesende leeuw om hem te verslinden. Zo zag Paulus hem ook op hem aankomen maar de Heere liet Zijn macht zien en ondervinden. Hij is uit satans greep verlost. Maar naar Paulus' overtuiging zal hij hierna als een leeuw op een bepaald moment toeslaan. Als een prooi wordt Paulus gegrepen en niet losgelaten. Hij zal gaan sterven. Maar leven, eeuwig leven.

Zekerheid

Met zekerheid schrijft Paulus: en de Heere zal mij verlossen van alle boos werk en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk (vs. 18). Paulus is er van overtuigd dat de dag van morgen donker is. Als hij het heeft over boos werk dan moet niet gedacht worden aan leed of verdrukking. Die zijn hem niet vreemd, maar hij denkt

aan alle vijandige aanslagen van aardse en helse belagers. Het doen van de vijanden zal de dood ten gevolge hebben. Het hoera-geroep zal gehoord worden. Zie zo: Paulus is er niet meer. Hij is voor goed weg. Onze tegenstander ligt in het graf. Maar Paulus weet met Asaf: bezwijkt mijn vlees en mijn hart zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid (Psalm 73). Het lichaam van Paulus wordt gedood. Op het schavot zal hij sterven. Maar het genadeleven blijft. De Heere zal hem beveiligen en behouden brengen in 's Heeren hemels Koninkrijk. De Heere heeft gezegd: Ik leef en gij zult leven. Wanneer we de woorden van Paulus overdenken dan spreekt hij van het hemelse Koninkrijk. In de evangeliën wordt op verschillende plaatsen gesproken over het Koninkrijk Gods of het Koninkrijk der hemelen. Nu is er geen verschil tussen de woorden. Wat we van Paulus lezen is wel opvallend. Nu reeds gaat de hemel voor hem open gelijk dit voor Stefanus het geval was. Zijn geloofsoog is gericht op het hemelse rijk wat volkomen zal schitteren op de gloriëdag van Jezus Christus. Die dag zal hij beleven. Met Hem leven in heerlijkheid. Het zal gebeuren. Hij weet het. Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin. Wat rijk belicht wordt in zondag 22 is het deel van Paulus. Wie nu zo gestemd mag zijn komt tot de lofprijzing.

Lofprijzing

De zekere toekomst leidt hem tot verheerlijking van de Heere. Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid (vs. 18b). De Heere alleen de eer. Voor alles wat was en is en komt. Daarin geeft Paulus tevens aan wat zijn leven is en wat hij in die toekomst wil doen. Mijn God U zal ik eeuwig loven. De Heere groot maken is zijn toekomst. Daarin verblijdt hij zich. Het woord 'amen' wat volgt is geen sluitstuk, maar een geloofsroem! Timotheüs, wat ik geschreven heb staat vast. De leeuw, het leeuwenrijk, gaat onder. De heerlijkheid van de Heere zal schitteren tot in eeuwigheid en ik mag, ik zal, ik wil Hem eeuwig vereren. Eer bewijzen. Loven en prijzen!

Bezinning

Als predikanten overdenken we de woorden van Paulus. Ze worden aangehaald. Ze worden in de dienst uitgelegd. Echter voor alles is noodzakelijk dat er aansluiting is. Dat iets van eigen leven wordt gevonden in de getuigenissen of belijdenissen van Paulus. Veel wordt nu gesproken over studieweken. Het belang ervan. Zeker, het mag niet ontkend worden. Maar de persoonlijke beleving is noodzakelijk. Het opwassen in de genade en de kennis van de Heere Jezus

Christus. Hoe kon Paulus ook vanuit zijn eigen beleving de gemeenten onderwijzen, leiden, troosten en sterken. De gemeenten kwamen er achter wie Paulus was. Een dienstknecht van Jezus Christus. Persoonlijk en ambtelijk. Zo behoren de gemeenten ook nu predikanten te leren kennen. Bijzonder uit en door de bediening van het Woord. Er dient gezegd te kunnen worden: onze

Kerkelijk actueel

HUISBEZOEK -5-

De ambtsdrager loopt in de dagelijkse praktijk tegen allerlei vragen aan, die in deze serie niet onbesproken kunnen blijven. Ik heb zelf enkele probleemvelden in beeld, maar ieder die dit leest, kan me eventueel andere vragen onder de aandacht brengen. Ik hoop er dan nader op in te gaan. Ditmaal een eerste aanzet.

Welke plaats nemen schriftlezing en gebed in bij het huisbezoek? Het zal vaak voorkomen dat het gesprek afgesloten wordt met Bijbel en gebed. Dat heeft zeker een goede motivering. Tijdens het gesprek komen er allerlei noden en situaties in beeld, die op deze wijze aan het einde aan de Heere mogen worden voorgelegd. Het lijkt me dus van het allergrootste belang dat we op die wijze het bezoek afsluiten. Dit laatste doelt dan vooral op de noodzaak van het (dank)gebed aan het slot.

Er is evenwel ook behoefte aan een goede inzet. De koers moet bij het begin reeds gezet zijn. Daarom wil ik er voor pleiten dat Gods Woord bij het begin open gaat en dat vandaaruit enkele lijnen worden getrokken naar het gezin of de persoon, die we ontmoeten. U zult het met me eens zijn dat het maar al te moeilijk is om een goede insteek te vinden. Een gericht gekozen Bijbelgedeelte kan ons daarbij grote diensten bewijzen. Dat betekent niet dat het een Bijbelstudie gaat worden, de gehele avond, maar het kan er wel toe bijdragen om allerlei aardse en natuurlijke zaken te belichten vanuit dat gedeelte. Het gaat er dan dus om, dat u tevoren een passend gedeelte tracht te vinden voor het gesprek. Een passend gedeelte. Pas er voor op dat u bij voorbaat al niet een gedeelte kiest, dat naar uw mening speciaal past bij dit adres. En dan vooral in vermanende en terechtwijzende zin. Dat werkt niet altijd goed. Geen inzet die direct al de zaken op scherp zet. Spelen er bepaalde zaken, dan zullen de hoorders alert zijn op verkapte veroordelingen. Het is beter dat dit later in het gesprek volgt, als u concrete uitdrukkingen hoort, die vragen om een reactie.

We komen zodoende dus vanuit de

dominee is geen vreemdeling van wat door hem gepreekt wordt. Een professor schrijvend over het leven van Paulus gaf het volgende door. Heerlijk dat God ons een Paulus schonk op onze levensweg. Overal waar ge grijpt in dat diepe gemoed heeft uw hand een parel gevat. Een parel van blijvende waarde.

M.C. Tanis

Schrift naar de praktische vragen. Het is zeker ook gewenst om bij het begin een kort gebed te doen en aan het einde af te sluiten met dankgebed en voorbede. Wat ik hier schrijf, heeft natuurlijk alles te maken met de koetjes en de kalfjes, die aan de deur staan. De gewone, alledaagse dingen; niet alleen de dringende zaken zoals werkloosheid of stille armoede, een ziek lichaam of een familiedrama, maar ook de positie van Balkenende of de emigratie van een ver familielid, de lege plaatsen in de kerk ofhet weer. Gelukkig dat dat laatste vooral altijd wel stof oplevert, maar het moet ook weer niet te lang duren. Ik heb er zelf genoeg mee geworsteld om de zaken van het evangelie op tafel te krijgen en ik weet ook van veel mislukkingen op dit gebied. Daarom heb ik ook tijdens bejaardenbezoek bijvoorbeeld vaak wel direct gegrepen naar de Bijbel. Juist die bezoeken kunnen zo verzanden in allerlei gepraat en gekeuvel.

Het praten over allerlei dingen om ons heen kan de zwijgzame en benauwende stilte een ogenblik doorbreken, maar zoek naar een doorbraak. Val desnoods met de deur in huis. Dat kan heel goed met het genoemde Bijbelgebruik aan het begin. Wel gaat het er dan om de lijnen goed te trekken. Naar het hart van de mensen en hun persoonlijke ervaringen en duisternissen. Het persoonlijke zielenleven vraagt om aandacht. Heeft de hoogste prioriteit. Welke plaats neemt het Woord van God in het hart in? Leven we bij het volle Woord, zowel bij bedreiging alsook bij de belofte, bij de wet alsook bij het evangelie? Is er kennis van de eigen nood en schuld, maar mogen we ook zicht hebben op het werk en de persoon van Christus, Die gegeven is

tot een volkomen Zaligmaker? En als we niet weten hoe te bidden en te geloven, mogen we dan ook smeken om de bediening van de Heilige Geest? Hier liggen talloos veel vragen en mogelijkheden. Maar de echte aardse noden of leefomstandigheden van dat bepaald adres moeten ook aan bod komen en dat kan dan gebeuren vanuit de Heilige Schrift. We leven te vaak nog uit de tweedeling van natuur en genade. Het worden dan twee aparte sectoren van het gesprek. Ze staan dan beide los naast elkaar en hebben weinig met elkaar te maken. Terwijl het zo is, dat lichaam en ziel bij elkaar behoren, zoals zondag 1 duidelijk maakt. Gods Woord heeft de beloften voor dit en het toekomstige leven. Dan niet alleen de ziel en de eeuwigheid in beeld, maar vanuit het Woord ook het aardse bestaan. Let er maar op dat zaken als ziekte en gebrek door de Heere Jezus worden verholpen, terwijl deze worden geplaatst in diep geestelijk perspectief. De blindgeborene krijgt niet alleen het gezicht, maar hij leert ook Christus persoonlijk belijden.

Een andere vraag heeft betrekking op allerlei pogingen die aangegrepen worden door de mensen om de gang van zaken in de gemeente boven water te krijgen. Soms geven ambtsdragers uit eigener beweging gelegenheid om vragen te stellen over het reilen en zeilen binnen de gemeente waartoe men behoort.

U kunt met zo'n vraag heel wat losmaken. Het is maar de vraag of deze zaken bij het huisbezoek aan de orde moeten komen. Voor allerlei opmerkingen over gemeentelijke problemen hebben we toch een andere weg aan te geven. Men richt zich tot de kerkenraad. Twee leden van de kerkenraad kunnen immers niet zelf op de stoel van de gehele raad gaan zitten als zij zulke netelige vragen moeten beantwoorden. Hooguit kunnen zij zulke vragen meenemen naar de kerkenraad. Als we de zaken dan maar niet vergeten, want de mensen vergeten het ook niet. Ik zou het dus liever geheel achterwege laten.

Mogen de preken van de voorganger tijdens het bezoek aan de orde gesteld worden? Het ligt voor de hand dat de mensen daar over spreken. Ik denk dat juist de prediking aan de orde mag komen, om erop terug te grijpen of om aansluiting te vinden bij de zondagse diensten. Het wordt een andere zaak als er scherpe en hyperkritische vragen boven komen drijven. Toch heeft men in de gemeente vaak de indruk dat zo iets heel goed kan en dat het huisbezoek daartoe ruime gelegenheid biedt. De predikant is immers de dienaar van de gemeente en de kerkenraad en deze is verantwoordelijk voor wat hij in hun naam doet. En

dat dan zonder dat men daar met de dominee zelf over spreekt. Hij hoort het misschien voor het eerst, als er verslag over het huisbezoek wordt uitgebracht. Preken zijn openbare zaken dus er mag vrijuit over gesproken worden. Dat is toch maar ten dele waar. De eerste lijn loopt rechtstreeks naar de dominee zelf; dat geldt ook voor de koster of de organist, als u daarover iets wilt zeggen. De prediking komt pas aan de orde, als de voorganger zelf op de hoogte is van de gedachten die men wil uitspreken. En laat het dan nooit over de man zelf als persoon gaan of over zijn presentatie en gewoonten, maar laat het dan inhoudelijk gebeuren. Ik kan me voorstellen dat mensen moeite hebben met de heersende prediking in een gemeente, zoals deze gebracht wordt door de dienstdoende predikanten. Dan hebben we een inhoudelijk onderwerp en daarover mag wel gesproken worden. Maar haal het uit de persoonlijke sfeer!

De Heere Jezus heeft met de Samaritaanse vrouw persoonlijk gesproken, maar Hij ging ook in op haar vragen over de ware kerk. Er is tijdens het huisbezoek ook plaats voor Bijbels onderwijs. Waarom zijn we christelijk gereformeerd, waarom gaan we twee keer naar de kerk, waarom hebben we de Catechismuspreken? Waarom geloven we in de schepping, zoals deze in Genesis 1 wordt medegedeeld? Wat moeten we denken van allerlei verwarrende uitingen van kerkelijke leiders? Daarover kan niet in den brede worden uitgeweid, maar deze zaken verdienen, op de tweede plaats, wel gepaste aandacht. De Heere Jezus zei het heel helder: "Wij aanbidden wat wij weten want de zaligheid is uit de Joden". Deze woorden waren voor die vrouw heel confronterend. Haar hele traditie werd overhoop gehaald. Zat ze er werkelijk wel zo mee? Toch krijgt ze eerlijk antwoord. Zulk onderwijs heeft ook te maken met de ziel. Zo deed de Zaligmaker het, maar wij zijn en blijven maar gewoon zondige mensen, die ook heel beperkt zijn. Mede gelet op de vele problemen die zich allerwegen voordoen, zal het niet altijd makkelijk zijn om de grenzen in acht te nemen.

De inhoud der prediking mag en moet aan de orde komen. Dit onderstreept de noodzaak om als kerkenraad tijdens sommige vergaderingen met elkaar en de predikant te spreken over de prediking. Er moet overeenstemming bestaan, een gemeenschappelijke visie op deze zaken; want hoe de betreffende kerkenraadsleden voor zichzelf ertegen aan kijken, is niet zinvol op dat moment. Terloops merk ik op dat ook het gesprek 's zondags in de consistorie na de preek goede diensten bewijst. Recent heeft de TUA de kerkenraden opgewekt om

rond de diensten aandacht te geven aan de inhoud van de preken, die gehouden worden door studenten en kandidaten. Dit alles vraagt geestelijke spankracht. Als dus de communicatie in de kerkenraad op niveau is, zal dat het spreken tijdens het huisbezoek vergemakkelijken. Laten we in ieder geval staan voor het schriftuurlijk-confessionele beginsel van onze kerken.

Deze zaken moeten wel geestelijk belicht worden. Kerk en prediking komen zo snel aan de orde zonder en tegen het geestelijk beginsel. Verval kan bestaan in allerlei uiterlijke symptomen, zoals vertaling en psalmberijming enz. Dat heeft er zeker mee te maken. Maar liever een meer diepgaand spreken over de inhoudelijke vulling van de preken die doorgaans geboden worden. Daar moet het u die huisbezoek krijgt, ook om te doen zijn. Allerlei vormen in de kerk komen uit een dieperliggend beginsel voort. Kunt u met onderscheid en kennis van zaken luisteren en weet u dan, als ambtsdager, waar het precies om gaat? En bent u daarvan innerlijk overtuigd? Kunnen we ons er rekenschap van geven waarom we de schriftuurlijk-bevindelijke prediking begeren?

Alle omtrekkende vragende bewegingen hebben altijd weer te maken met het woord: "Strijdt gij om in te gaan door de enge poort". Laat het u van het voornaamste niet afleiden. Temidden van kerkverlating stelde de Heere Zelf de vraag aan de Zijnen: "Wilt gijlieden ook niet weggaan?" Zo'n vraag roept om bezinning, om bewustwording, om rekenschap. Op zo'n vraag valt vaak de grote stilte in. Wat een wijsheid hebben we nodig om op dat punt verder te komen. Nathan deed het heel bijzonder. Na een algemeen verhaal over een ander, dan plotseling de spits: "Gij zijt die man". En dat tegen de koning. Dat zal weinig navolging vinden. Neemt men zo iets goed op? Maar Nathan had die boodschap van de Heere Zelf ontvangen. En David wist zelf van zijn schuld en zonden. Dat geve u vrijmoedigheid om zo het hart te bereiken en te spreken over zonde en genade.

P. Roos

Gezinsvorming.

Op een heel bescheiden manier werd mij gevraagd iets te zeggen over 1 Tim. 2:15. Daar lezen wij: "Doch zij (de vrouw) zal zalig worden in kinderen te baren, zo zij blijft in het geloof en liefde en heiligmaking, met matigheid". Wat moet de vrouw die kinderloos blijft hiermee? En is het de bedoeling dat de vrouw die wel kinderen krijgt, er zoveel mogelijk krijgt?

Ja, dat zijn natuurlijk best wel vragen! Mijn poging om hierop in te gaan zal gebeuren in dezelfde geest als waarmee de vraag werd gesteld: bescheiden.

Uitgangspunt van ons nadenken hierover is Gen.1:28 "En God zegende hen en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde en onderwerpt haar en hebt heerschappij over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte dat over de aarde kruipt".

Let op: voor de opdracht komt de zegen! Zonder Gods zegen kan de mens die opdracht niet vervullen. Als er een kind komt, spreken we dan ook over de kinderzegen.

Die opdracht is ook een eer. De mens wordt ingeschakeld!

Door de zondeval is zowel de zegen als de opdracht niet weggenomen! Door de voortplanting zal de mens, naar Gods belofte, eens het Vrouwenzaad op aarde mogen begroeten, de Heere Jezus, de grootste Zegen!

Door de zonde is er wel smart bij gekomen. Ik zal uw smart vermenigvuldigen, zei de Heere. Dit kan elke moeder beamen. De tijd voor en van de bevaling zijn niet gemakkelijk, maar ook het grootbrengen van het kind niet! Maar in de smart rond kinderen (baren) mag er de troost zijn van Hem Die komen zou en inderdaad gekomen is, van Wie Noachs vader al zong: Deze zal ons troosten!

Het gaat niet alleen om gezinsvorming, maar ook om het beheer van het geschapene. Die twee zaken zitten aan elkaar vast. God laat de mens koning zijn en onder Gods zegen kan hij ook koning zijn. Dat wil zeggen dat je met beleid je taak vervult, in afhankelijkheid van de Schepper en onder Zijn zegen, ook als het gezinsvorming betreft. De kinderen die je krijgt, moet je ook (kunnen) regeren.

In de gezinsvorming moeten christelijke ouders rekenen met het scheppingsdoel. Het gaat er niet zomaar om, om kinderen op de wereld te zetten. Maar het is tot uitbreiding van Gods Koninkrijk. Opdat de aarde eenmaal vervuld worde met Zijn lof en die lof klinken

mag uit vele monden en het zaad Hem dienen mag!

In dit verband is het goed na te denken over het doel van het huwelijk als het niet gezegend wordt met kinderen. We moeten er voorzichtig mee zijn om kinderloosheid als een persoonlijke straf van God te zien. Maar het is in het algemeen gesproken wel een gevolg van de zonde. Een van de vele gevolgen van de zonde! En in het licht van de zondeval is het nu krijgen van een kind een groter wonder, dan wanneer Adam en Evan een kind zouden hebben gekregen in de staat der rechtheid. Een kinderloos huwelijk is een echt huwelijk, want een huwelijk is een verbintenis tussen een man en zijn vrouw. Het niet krijgen van kinderen wordt als een kruis ervaren en terecht. Elk kruis is echter bedoeld om ons aan elkaar en vooral aan de Heere te binden, ook in het worstelen om Gods weg en bedoeling met ons leven.

Omdat het huwelijk een verbintenis is tussen man en vrouw, ook in lichamelijk opzicht, is geslachtsgemeenschap ten allen tijde geoorloofd, ook als men weet dat er geen kinderen kunnen komen of geen kinderen meer zullen komen gezien onze leeftijd.

Het is goed te letten op de spanning die er moet blijven tussen de gave van de seksualiteit op zich en de gezinsvorming. Eenzijdige nadruk op een van beide is onjuist.

Natuurlijk is de vraag naar het aantal kinderen aan de orde. Moeten christelijke ouders zoveel mogelijk kinderen zien te krijgen? Wat zegt 1 Tim. 2:15? Zie de tekst bovenaan.

Er staat niet dat een vrouw zalig wordt door kinderen te baren. Vrouwen (en mannen) worden alleen zalig door het geloof in de Heere Jezus Christus.

Het verband waarin deze woorden staan is belangrijk. Het gaat over de verhouding man-vrouw. En dan niet in het midden van de maatschappij, maar in de gemeente. De vrouw mag daar niet leren, noch over de man heersen. De vrouw moet in de gemeente stil zijn. De bijbel noemt daarvoor twee redenen: de scheppingsvolgorde (Adam is eerst gemaakt) en de zondeval (Eva het eerst gevallen).

Heeft dan de vrouw geen taak? Moet zij zich maar koest houden? Nee, de vrouw heeft een allerbelangrijkste taak. Niet in het ambtelijk onderwijzen van volwassenen in de gemeente, maar in het onderwijzen van kinderen in het gezin. In de weg van baren van kinderen komt de vrouw tot het ware geluk. Als de vrouw met deze taak tevreden is, kent zij geluk. Al moet er gelijk bij gezet worden

Ziek van de kerk?

Velen met mij zullen het inmiddels gelezen hebben – en ervan onder de indruk geraakt zijn: het pas verschenen boek van mijn hervormde collega uit Dordrecht, tevens vriend en broeder, ds. J. Belder (1955). Sinds enkele jaren is hij emeritus-predikant. Met dat laatste heeft het alles te maken, dat hij de pen gegrepen heeft en dit boek liet verschijnen. *Ziek van de kerk?*, zo is de titel. En daaronder: Een persoonlijk verhaal over burn-out en depressie.

In de pers verschenen al enkele interviews, en besprekingen van dit boek zullen wel volgen. Een recensie willen de enkele woorden van deze column niet zijn. Wel een primaire reactie. Want dit document *humain*, dat overigens leest als een roman, liet bij mij wel enkele haakjes in het vlees achter.

Als ik het goed begreep, is de grote frustratie van de schrijver gelegen in het fusieproces van enkele jaren geleden waarbij drie kerken werden samengesmeed tot één. Drama's speelden zich af, zowel in de aanloop naar die fusie en niet minder in de hartverscheurende gevolgen ervan. De feiten in het Dordtse proces gaan mij niet aan. Maar wel de schade die, in ieder geval naar de ervaring van deze dominee, je in de kerk aan de kerk kunt oplopen. Ik hoef maar enkele typeringen uit dit boek te citeren en de tragiek ligt pijnlijk bloot: ongefundeerde meningen, oneliners en holle kretes [219], felle strijd, beschuldigingen, woordbreuk, verdraaien van feiten, verduisteren van brieven [323] en diensengevolge: vermoeidheidsverschijnselen, stressklachten, emotionele uitputting, overspannenheid en burn-out [221], in het geval van de schrijver uitlopend op een zware depressie en uiteindelijk arbeidsongeschiktheid. En dan nog niet gesproken over de schade binnen de gemeenten.

In hoeverre er een rechte lijn te trekken is tussen de kerkelijke strijd en de persoonlijke blessures is een vraag die ik niet beantwoorden kan. En ook niet wil. Maar dat er verband is tussen het een en ander, maakt dit boek wel duidelijk. En een schip op het strand is een baken voor wie nog op zee zijn. We moeten maar niet denken dat verschijnselen als hier beschreven, beperkt zijn tot PKN en HHK. Ook binnen onze CGK komt hier en daar zwaar weer voor. De voorbeelden zijn er.

Ik stel voor dat we kerkbreed van dit boek kennis nemen. En er, ieder voor zich, lering uit trekken. "Heilige Geest, leer ons wat trouw aan Uw kerk betekent – en wat we in ieder geval nooit mogen doen" [407].

J.M.J. Kieviet

dat het geluk op aarde altijd overscha-
duwd wordt.

Salig de moeder die haar kinderen vanaf
de moederschoot 'op de Heere werpt',
Psalm 22:11. Salig de moeder die haar
kind tot de Heere Jezus leidt. Salig de
moeder die blijft bidden voor haar (ook
groot geworden) kinderen.

De vrouw zal zalig worden als zij bij het
krijgen en groot brengen van haar kin-
deren is gebleven in geloof, liefde en
heiligmaking; met matigheid, bezon-
nen, sober en oprecht. Gelukkig het ge-
zin met zo'n moeder!

Blijft nu de vrouw kinderloos, dan moet
zij aan de Heere een taak vragen, die bij
haar past en die de Heere welbehagelijk
is. Dat kan ook binnen de gemeente, bij-
voorbeeld in het onderwijzen van kin-
deren. Ook buiten het ambt ligt er veel
werk te wachten.

Maar dan nu de vraag of de vrouw dan
zo veel mogelijk kinderen moet voort-
brengen. In dit verband moeten we den-
ken aan 1 Petrus 3:7, waar de bijbel de
mannen voorhoudt om 'met verstand'
bij hun vrouw te wonen. De man moet
de vrouw leren verstaan, naar ziel, geest
en lichaam. De man moet de zelfverloo-
chening kennen. Verre zij het van daar
dat hij zijn vrouw ziet als slechts een
lustobject, waarbij hij in het geheel geen
oog heeft voor haar omstandigheden en
gevoelens. Verstand betekent inzicht.
Natuurlijk moet de vrouw haar man ook
erkennen in zijn verlangens. Maar de
apostel benadrukt hier de taak van de
man, juist omdat hij fysiek sterker is dan
de vrouw. Dat zou tot nare situaties kun-
nen leiden. Wie de ander liefheeft, kan
zichzelf verloochenen.

Wee het huwelijk, waar man en vrouw
geen oog hebben voor elkaar. Waar
men het juist wel heeft, komt de wijze
waarop en de mate waarin men gemeen-
schap heeft als vanzelf tot zijn recht. Dat
heeft een positieve invloed op de gezins-
vorming. Dan gaat het ons niet om een
zo groot mogelijk gezin enerzijds, of
een klein gezin voor het gemak aan de
andere kant. Maar wel wordt God Zelf
in de vorming van ons gezin betrokken
door middel van het gebed.

Het krijgen van kinderen kost een offer
van de ouders. Ouders gaan het leven
delen met anderen, die er ook mogen
zijn, en die er soms nadrukkelijk zijn. We
leren met anderen onze tijd en ons geld
te delen. Gelukkig is het kind dat wel-
kom is bij ouders en eventuele broers en
zussen.

Het aspect van het offer moet dus on-
der ogen gezien worden. Kan ik dat
offer opbrengen? Is de kracht van moe-
der toereikend? Is de portemonnee op
gezinsuitbreiding berekend? Is het huis
groot genoeg? Zie zelf deze vragen on-

der biddend opzien onder ogen.

Aan de andere kant blijft daar de op-
dracht en weten we dat God bij de op-
dracht ook de zegen geeft. De zegen
van kracht en moed en gezondheid en
tijd en geld en een huis. Als het doel
maar mag zijn: Uw Koninkrijk kome.
Dat betekent ook: bewaar en vermeer-
der Uw Kerk.

Bijbelstudie

REHABEAM - 8

2 Kronieken 12:2-8

Het was mis gegaan in Juda. Koning en
volk hadden zich van de Heere afge-
keerd en Zijn dienst verzaakt. De afgod-
dienst leek aantrekkelijk en daarvoor
werd gekozen. Zal de Heere dat tolere-
ren? Net zo min als Hij het getolereerd
heeft in Salomo zal Hij het verdragen in
diens zoon Rehabeam. God zal de zon-
de bezoeken en daarbij gaat Hij gebruik
maken van Egypte.

Inval van Sisak

Met een geweldig leger trekt de egypti-
sche koning Sisak op tegen Juda. In zijn
leger bevinden zich niet alleen Egypte-
naren, maar ook Lybiërs, Suchieten en
Moren. De macht van Sisak strekt zich
ook over andere volken uit en die volken
gehoorzamen hem.

Verschillende steden in Juda worden
onder de voet gelopen. De in die steden
aangebrachte versterkingen blijken niet
bestand tegen het geweld. Nog even en
dan is Jeruzalem aan de beurt. Het laat
zich verstaan dat de spanning in die stad
stijgt.

Laat het ons niet ontgaan dat dit keer
de inval komt van de kant van Egypte.
In dat land leefde Israël eens een slaven-
bestaan. Maar de Heere heeft de macht
van de toenmalige koning verbroken
en Israël werd een vrij volk. Van hun
vijanden hadden ze geen last meer. En
eeuwenlang hebben ze van Egypte geen
last gehad. Nu verandert dat. En dat het
nu uitgerekend Egypte is waar Juda door
wordt aangevallen, maakt het voor dat
volk wel extra vernederend!

Waarom valt Sisak Juda aan? Is dat om-
dat hij door Jerobeam gevraagd is tegen
Juda op te trekken? Dat is wel beweerde.
Op die manier zou Jerobeam dan ge-
probeerd hebben de twee stammen die
hem niet als koning erkenden ook aan
zich onderworpen te krijgen. Helemaal
onmogelijk is deze veronderstelling niet,
al is ze op geen enkele manier vanuit de
Bijbel te bewijzen.

Bovendien, afgedacht van een eventu-

En als je dan gezegend bent met kinde-
ren, is het, als het goed ligt, toch je wens
dat zij door genade een levend lidmaat
van Gods Kerk mogen worden? En dan
is het toch ook moeders (en vaders)
gebed om daartoe een middel in Gods
hand te mogen zijn?

K. Hoefnagel

eel verzoek van Jerobeam had Sisak ar-
gumenten genoeg voor deze veldtocht.
Al was het alleen de wetenschap dat er
in Jeruzalem grote schatten liggen opge-
stapeld in het koninklijk paleis en in de
tempel. Voor iemand die buit wil verove-
ren is Jeruzalem een aanlokkelijke plek.
Zeker voor Egypte is dat zo. Immers,
toen Israël uit Egypte vertrok hebben ze
de Egyptenaren beroofd, zo lezen we
in Ex. 12:36. Beroofd.... Het was welis-
waar achterstallig en nooit uitbetaald
loon, dat ze op deze manier in handen
kregen; loon voor de zware dienst in het
slavenhuis. Maar door de Egyptenaren
zal het wel als een misdaad gezien zijn,
die nog nooit gewroken was. Welnu,
nu doet zich een gunstige gelegenheid
voor. Het rijk van Israël is gescheurd en
dus verzwakt. Wat voor weerstand zal
Juda kunnen bieden? Ja, Sisak had vol-
doende motivatie voor deze veldtocht.
Maar er is ook nog wat anders. Sisak
mag dan het initiatief nemen, maar zon-
der dat hij dit beseft is hij in zijn plan-
nenmakerij beïnvloed door de Heere. Er
staat in vs. 2 een zinnetje, dat weliswaar
tussen haakjes staat, maar dat niettemin
niet over het hoofd gezien mag worden.
'Want zij hadden overtreden tegen de
Heere'. Daarmee wordt niet aangege-
ven waarom Sisak tegen Juda optrok,
maar waarom de Heere Sisak gebruikt
om deze veldtocht te organiseren. De
Heere staat achter alles. Hij regeert ook
de dingen die nu gaan gebeuren. Sisak
is een instrument in Gods hand en de
Heere gebruikt dit instrument om Zijn
volk te tuchtigen.

Weer Semaja

Terwijl de spanning in Jeruzalem stijgt
en de mensen hun hart vasthouden is
daar ineens weer de profeet des Heeren,
Semaja geheten. Vijf jaar geleden was
hij er ook. Toen ook sprak hij het Woord
des Heeren. Dat was toen tien stammen
zich van Rehabeam hadden afgescheurd
en toen Rehabeam met geweld wilde
proberen die stammen weer onder zijn
bewind te krijgen. God had deze dienst-
knecht toen gezonden om Rehabeam
en het volk te zeggen dat God niet wil-
de dat ze oorlog zouden gaan voeren.

Het leger moest worden ontbonden en de plannen mochten niet worden uitgevoerd. Toen werd die boodschap wonder boven wonder gehoorzaamd. Semaja's werk was niet tevergeefs.

Nu is hij er weer, vijf jaar later. Waar is hij in de tussentijd geweest? Was hij niet in Jeruzalem? Heeft Rehabeam hem nooit geraadpleegd om via hem Gods Woord te vernemen? Was Rehabeam van gedachte dat hij, nu hij de Heere niet meer nodig had, Gods knecht ook wel kon negeren? Maar nu is Semaja er toch. Ongevraagd, maar niet ongezonder. Ook nu komt hij in Gods Naam met een Woord Gods.

Hij moet wel moed gehad hebben, deze Semaja. Want de boodschap die hij moet brengen is zeker niet een boodschap die koning en volk graag willen horen. In dit crisissuur van Jeruzalem horen ze liever een andere boodschap. Wat ze van Semaja te horen krijgen is geschikt om iedereen moedeloos te maken. Bemoeiding is er in ieder geval niet uit te ontvangen. Wat is dan zijn boodschap?

Kort en goed is het dit: God zegt: Gij hebt Mij verlaten, daarom heb Ik u verlaten in de hand van Sisak. Dat is het. Denk het u in.

God zegt in ronde woorden: U moet het zelf maar uitzoeken. Ik bemoei me niet meer met u. U hebt Mij vaarwel gezegd; nu zeg Ik u vaarwel. En dat in dit benauwde uur, nu de vijand in aantocht is. Is dat niet een harde boodschap? Je zou het je toch kunnen voorstellen dat de koning bevel zou hebben gegeven: Grijp hem. En dat ze Semaja gelycht zouden hebben...

Moet er dan zo geprekeet worden? Bij tijden wel, ja. We hebben het misschien liever anders. We willen met loze kalk gepleisterd worden en graag zachte dingen horen. Maar Gods Woord heeft ook scherpe kanten en er zijn omstandigheden dat die scherpe kanten van het Woord in de prediking zelfs moeten domineren.

Maar moet niet in elke preek tenminste een venster worden open gestoten opdat niemand in wanhoop naar huis zou gaan? Prediking is toch vooral ook Evangelie-prediking? Terecht, maar dat venster zit toch ook in Semaja's prediking? Waar dan?

Mogelijk niet in de woorden van de profeet, maar wel in diens persoon. Als ze hem na vijf jaar weer zien, herinnert men zich dan niet de vorige keer dat hij er was en wat zijn prediking toen uitwerkte?

En is de herinnering aan toen niet genoegzame reden om nu opnieuw voor God te buigen en zich van de verkeerde wegen te bekeren? Zullen ze dan niet tot de Heere terugkeren in de hoop dat God ook tot hen zal terugkeren?

Verootmoediging

En kijk, dat is nu net wat er gebeurt. De vorsten en de koning gaan erin voorop. We lezen, dat ze zich verootmoedigen. En dat ze zeggen: De Heere is rechtvaardig. Daar moet u niet gering over denken. Hier wordt Gods erkend als de rechtvaardige. Men valt Zijn recht toe. En daarmee wordt tegelijk erkend: Wij hebben gezondigd en daarom hebben we dit oordeel verdiend.

Noem dit maar bekering, want dat is het. Oprechte bekering? Bekering des harten? Of alleen maar een uiterlijke terugkeer tot de Heere en een belijdenis met de lippen alleen? Ach, dat weet God en we zullen het aan Zijn beoordeling overlaten. Als we voor onszelf maar vasthouden dat wij niet tevreden mogen zijn met een gedaante van godzaligheid. Laat het ons gaan om waarheid in het binnenste.

Maar dan is het ook voor ons nodig dat we de Heere rechtvaardigen. Dat betekent dat wij in tijden van tegenspoed niet moeten murmureren. Het betekent ook dat als de prediking ons in onze schuld zet, we daarvoor buigen en erkennen dat we gezondigd hebben. Dat is immers een van Gods bedoelingen als Hij ons Zijn Woord en wet scherp laat preken. Kijk Zondag 44 van de Heidelbergse Catechismus er nog maar eens op na.

En de bekering van Rehabeam en de zijnen? Wel, al is het hier misschien niet eens een waarachtige bekering geweest, toch laat de Heere Zijn knecht Semaja nu iets anders horen. En de boodschap die God hem geeft zal Semaja nu ook weer aan het volk hebben door te geven. De Heere heeft de verootmoediging gezien. Hij heeft gehoord wat ze hebben beleden. En nu gaat de Heere Zich kennelijk toch weer wel met dit volk inlaten. Nee, Sisak zal niet terugkeren naar Egypte, althans nu nog niet. Hij zal voortgaan met Zijn werk, al zal de Heere hem wel betuigen, zodat hij niet alles kan doen wat hij van plan is. God gaat Zijn gramschap niet ten volle over Jeruzalem uitgieten. Hij geeft het volk 'in kort' ontkoming. 'In kort', dat is: gedeeltelijk, tijdelijk. God zal in de toorn aan Zijn ontferming denken. Het komt er op neer, dat Sisak wel zal mogen plunderen, maar niet zal mogen uitmoorden. Gods ontferming is toch nog over het volk uitgestrekt.

De Heere wil Zijn volk wel een les leren. Ze moeten goed het verschil gaan zien tussen de dienst des Heeren en de dienst van de koninkrijken der landen. Zo lezen we. De dienst des Heeren hadden ze verlaten. Ze hadden zich daardoor eigenlijk gelijk gemaakt aan de heidenen, van wie ze de afgodendienst hadden afgekeken. Met die heidense godsdienst dachten ze

gelukkig te zijn. De dienst des Heeren vonden ze te zwaar.

Maar nu zal de Heere hen laten voelen dat juist die andere dienst zwaar is. Door wat Hij Sisak toelaat te doen en door het juk dat deze heidense koning hen zal opleggen zullen ze gewaar worden hoe zwaar die dienst is. Veel zwaarder dan de dienst des Heeren. Dat is immers een liefdedienst. Maar dat zag het volk nu juist niet. Daar waren ze blind voor. Vandaar die hang naar een andere godsdienst.

Toch is de dienst des Heeren niet zwaar. Tenminste voor degenen die een hart hebben dat bij die dienst past. Die stemmen van harte in met het woord van hun Meester: Mijn last is licht en mijn juk is zacht. En die zeggen het de dichter na: Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrot.

Op grond waarvan?

We kunnen ons afvragen waardoor het komt, dat de Heere Semaja eerst laat aankondigen dat Hij Zich van het volk heeft teruggetrokken, terwijl Hij hem een ogenblik later laat boodschappen dat er 'in kort' ontkoming zal zijn. Is dat op grond van de verootmoediging en de bekering? Nee, dat niet.

Is het dan omdat er, zoals we lezen in vs. 12, ook nog 'goede dingen' in Juda waren? Daarmee zal wel bedoeld zijn dat er bij alle afval toch nog oprechte godvrezenden in het land zijn geweest. Heeft de Heere op grond van het feit, dat er nog een 'overblijfsel' was besloten om Zijn toorn niet tenvolle los te laten? Nee, ook daar ligt de grond niet. Waar dan? Die grond ligt in God Zelf. In Zijn welbehagen. In Zijn trouw. Ik geloof ook niet dat het zonder bedoeling is dat de bijbelschrijver, als hij in deze geschiedenis over de Heere spreekt, steeds weer de naam HEERE - Jahwe gebruikt. Dat is immers de Ik Zal Zijn Die Ik Zijn Zal - de onveranderlijke Verbondsgod. Heeft God aan Zijn volk niet gezworen, dat uit hen de Zaligmaker geboren zou worden. Heeft Hij bovendien niet gezworen dat deze Zaligmaker geboren zou worden uit het huis van David. Moest daarom Rehabeam niet op de troon zitten, als nakomeling van David? Vanwege die trouw en onveranderlijkheid Gods staat Hij Sisak niet toe om het volk te vernietigen. Hij geeft ontkoming, omdat Hij de Onveranderlijke is, de Getrouwe.

En dat zal altijd de laatste grond zijn waarom de Heere Zijn volk zal bewaren en beschermen tegen alle aanvallen van het rijk van de boze. 'Ik de HEERE, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jacobs niet verteerd' (Mal. 3:6).

P. den Butter

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [11]

We zijn bezig te luisteren naar het gedeelte van het Avondmaalsformulier dat ons wijst op de noodzaak van de zelfbeproeving. *"Dat wij ons tevoren recht beproeven"*, zegt het formulier. Die beproeving of toetsing van onszelf is nodig, *"opdat wij tot onze troost des Heeren Avondmaal mogen houden."* In dat verband wordt het dus gezegd. Met het oog op de troost die de Heere in het zitten aan Zijn tafel geven wil. In het vorige artikel ging het erover.

De zelfbeproeving bestaat uit drie dingen, samenvallend met de kennis van ellende, verlossing en dankbaarheid. Allereerst het bedenken van de zonden: *"een iegelijk bedenke zijn zonden en vervloeking."* Dat is een moeilijk werk. Want daarvoor is eerlijkheid en oprechtheid nodig. Daar is vooral ook het licht van de Heilige Geest voor nodig, het licht van de ontdekking door Zijn werk. Want anders zie ik mijn zonden en vervloeking niet. Die wil ik, met David in Psalm 32, liever bedekken. Maar de Bijbel, en in haar spoor het formulier, spoort ons ertoe aan.

mishagen

Wat zal de vrucht van dat bedenken zijn? Waar is het op gericht? Dat laten onze vaders niet in het ongewisse: *"... opdat hij zichzelf mishage en zich voor God verootmoedige."* Het zijn twee woorden die bij elkaar horen: *zelfmishagen* en *verootmoediging*. In het doopsformulier treffen we eenzelfde dubbele uitdrukking tegen. Dat is als erop gewezen wordt dat de besprenging met het water een ontdekkende functie heeft. Dat water wijst ons namelijk aan de *onreinheid van onze zielen*, met andere woorden: de noodzaak van de reiniging. Immers, gewassen moet worden degene die vuil en vies is. En dan vervolgt dat formulier: *"opdat wij vermaand worden een mishagen aan onszelf te hebben en ons voor God te verootmoedigen"*, namelijk om onze *reinigmaking* en *zaligheid* buiten onszelf te zoeken...

Het rechte zicht op wie wij zijn voor God brengt groot profijt. Onmisbaar is ze! *"De kennis der ellende is noodzakelijk opdat wij Gode voor die verlossing zouden dankbaar zijn. Wij zouden toch grotelijks ondankbaar zijn, indien wij de grootte van het kwaad waaruit wij verlost waren, niet kenden. Dan zouden wij de grootte van de weldaad ook nooit recht waarderen en zo de verlossing niet verkrijgen, daar deze alleen uit genade ons ten deel valt."* [Ursinus].

In de Bijbel lezen we van veel zonde-

ontdekkingen, die toch niet tot zelfmishagen en verootmoediging leidden. Misschien nog wel in een bepaalde mate tot dat eerste. Maar de wondere combinatie van die twee werd gemist. Kaïn leek een ontroerende belijdenis te hebben: *"Mijn zonde is te groot dan dat ze vergeven worde..."* Je zou zeggen: hij schrijft zichzelf helemaal af. Hij mishaaft zich voor God. Maar het vervolg geeft aan dat het een belijdenis zonder verootmoediging is. Bij Ezau is het niet heel anders. Van hem wordt getuigd dat hij geen plaats van berouw vond, hoewel hij die met tranen zocht [Hebr. 12: 17]. De ware verootmoediging ontbrak. Het meest aangrijpende voorbeeld is Judas. Die met zijn bittere klacht wel naar de overpriesters ging maar ermee niet de Zaligmaker opzocht: *"Ik heb verraden onschuldig bloed..."*

Wat is het kenmerk van de waarachtige verootmoediging? Dat ze bij de Heere brengt. Dat ze niet buiten Hem kan blijven. Ze ontstaat door het besef dat ik tegen de heilige God gezondigd heb. Dat mijn zonde en ellende opstand is tegen Zijn goddelijke majesteit, ja tegen Hem Zelf die een goeddoend God is. Het is het besef dat we zo dikwijls in de Psalmen tegenkomen, vooral in de zogenaamde boetepsalmen. De dichter beseft en belijdt zijn zonde en schuld tegenover de Heere. Hij zou vanwege Diens geduchte majesteit van Hem moeten wegvluchten. Maar wat doet hij? Hij roept juist de Naam des Heeren aan. *"Zie mij, Heere, Wien elk moet duchten, tot U vluchten..."*

Zo is het ook in de 130^e Psalm. De dichter verkeert in de diepte. Hij realiseert zich dat hij voor de grote God niet kan bestaan. Als Deze zijn ongerechtigheid gadeslaat, dan kan hij voor Hem niet bestaan. Maar desondanks – of juist: daarom? – roept hij uit de diepte tot diezelfde Heere. Ja, Hij verwacht de Heere zelfs en hij hoopt op Zijn Woord.

Het meest passende voorbeeld is dat van David in Psalm 51. Het voorbeeld van wat zelfmishagen en verootmoediging voor de Heere zijn. De dichter weet dat slechts genade hem redden kan. Hij pleit op Gods goedertierenheid en bidt: *"Delg mijn overtreding uit, naar de grootheid van Uw barmhartigheden."* David bevindt zich in het dal van de verootmoediging, als hij erkent: *"Want ik ken mijn overtredingen en mijn zonde is steeds voor mij. Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uw ogen. Opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten."* Vooral dat laatste laat een bijbels kenmerk van het zelfmishagen zien, dat God behaagt. David voert een pleidooi op grond van Gods deugden. Ja, de ver-

heerlijking van die deugden is boven alles Zijn doel. In zijn klacht tot God is hij gericht op God. Wel, zo'n verootmoediging behaagt de Heere! Deze ootmoed baant dan ook de weg tot de troost aan de tafel des Heeren.

lieve Zoon

Toch is met het bovenstaande over dit eerste deel van de zelfbeproeving het eigenlijke nog niet gezegd. Olevianus brengt in zijn formulier nog een extra verdieping aan. Hij voegt nog een zinsnede toe aan wat hij tot dusver zei over de kennis van zonde en ellende. Het is zoiets als een extra argument om tot zelfbeproeving aan te dringen, een aansporing om hier toch niet aan voorbij te gaan. Deze woorden: *"... aangezien de toorn van God tegen de zonde zo groot is, dat Hij die – eer dat Hij die ongestraft liet blijven – aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus met de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft."*

We weten dat de Heere Zijn heilige Wet op Horeb heeft gegeven. Daar toonde zich de bliksem en daar rommelde de donder. Het geluid van de heiligheid en heerlijkheid van de Heere was daar overweldigend. Het volk beefde dan ook onder het machtige gerucht van de eeuwige en grote God. Het deinsde terug, want het begreep: voor deze God kunnen wij niet bestaan! Hij is een verterend vuur onder Wie wij, zondige mensen, wegsmelten. Aan de voet van de Sinai beseftte het volk het: *"Vervloekt is een ieder die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen!"*

Maar nu is er nog een andere berg, waar de Heere de zondekennis wil leren. Dat is de heuvel Golgotha. Ja, meer nog dan bij de Sinai is dit de plaats waar zonde echt zonde en schuld echt schuld wordt. De plaats waar de ware, evangelische verootmoediging wordt geleerd. Aan de voet van het kruis.

Nee, denk nu niet dat de opsteller van dit formulier ontkent dat de kennis der zonde door de Wet is. Daarover is immers het getuigenis van de Heilige Schrift te duidelijk. Paulus spreekt erover in zijn Romeinenbrief en op andere plaatsen. Trouwens, heel de Bijbel laat het ons zien dat de Heilige Geest met name het instrument van de Wet des Heeren in de hand neemt om ons onze nood en ellendigheid recht en grondig te leren kennen. Let maar op de prediking van de profeten in het Oude Testament en op die van Johannes de Doper en van de Heere Jezus Zelf niet minder. Laten we niet meedoen met een soort modieuze theologie die meent dat de Heere zalig maakt buiten de scherpe prediking van Zijn Wet om. *Wat de één van voren*

leert, leert de ander van achteren, zo wordt wel eens klakkeloos gezegd. We moeten met zulke stellingen maar niet te snel meedoen. De Heere maakt in het hart van de mens plaats voor het zaligmakerswerk van Zijn Zoon. Want van nature is daar geen plaats voor. Ik citeer een enkel woord van Calvijn: "De Wet is gegeven om de overtredingen. Namelijk opdat ze de mensen zou overtuigen van hun verdoemenis en daardoor zou veroortmoedigen. Dit is de ware en enige voorbereiding om Christus te zoeken" [Inst. II, VII, 2].

Ja, dit is allemaal waar. En het blijft helemaal staan. We mogen er niets aan afdoen. Maar wie zijn zonden en vervloeking bedenken gaat met het oog op het kruis van Christus, die gaat temeer de bitterheid van de zonde zien en erkennen. En die beseft temeer de toorn van God tegen de zonde. Tegen mijn zonde. Die toorn is zo groot, dat de heilige God, de Vader van de Heere Jezus Christus, eerder Zijn lieve en enige Zoon strafte – ja, en dat met de bittere en smadelijke dood van het kruis! – dan dat Hij aan bestraffing van de zonde zou voorbij zien.

Sprekend verleden

ISAAC DE LEEUW

Levensloop

Isaac de Leeuw werd geboren 21 mei 1740 te Utrecht. In Utrecht bezocht hij de latijnse school en hij heeft theologie gestudeerd aan de universiteit te Utrecht. Op 5 maart 1765 werd hij door de classis Utrecht toegelaten als proponent en op 1 mei heft hij peremptoir examen afgelegd in de classis Nijkerk. Op 9 juni 1765 werd hij bevestigd als predikant te Garderen met de woorden uit Johannes 21:17b "Weid Mijn schapen." Hij deed intrede met de vraag van Petrus aan Cornelius om wat reden hij petroboden was naar Caesarea te komen. Slechts heel kort heeft hij in Garderen gearbeid. Op 1 december 1765 preekt hij afscheid met de tekst 1 Korinthe 3:7 "Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt, maar God Die den wasdom geeft." Op 15 december 1765 deed hij intrede te IJsselmonde met 1 Korinthe 4:1 "Alzo houde ons een ieder mens als dienaars van Christus en uitdelers der verborgenheden Gods." Hij preekte afscheid van de gemeente van IJsselmonde met de tekst Romeinen 16: 25-27 "Hem nu, Die machtig is u te bevestigen, naar mijn Evangelie en de prediking van Jezus Christus, naar de openbaring der verborgenheid, die van de tijden der eeuwen verzwegen is ge-

God is God! Hij doet van Zijn deugden geen afstand. Hij is een groot en heerlijk God. Zijn heiligheid is verblindend.

"Door het kruis van Christus krijgt de zonde een ongewoon verschrikkelijk karakter en wordt de zelfkennis verdiept. En wel op een zeer bijzondere wijze. De zonde heeft bloed gekost. God liet ze niet ongestraft. Als Hij de zonde ongestraft zou laten, kon Hij geen God meer zijn en zou de deugd van Zijn rechtvaardigheid geschonden zijn. Hij heeft ze gestraft met de bittere en smadelijke dood aan Zijn eigen lieve Zoon. Dat is het ontzaglijke..." [ds. D. Rietdijk].

Zo snijdt de kennis van de zonde, die geleerd wordt met het oog op de gekruisigde Heere Christus, dieper in mijn vlees in dan wat de Wet mij leert aangaande de overtreding van het gebod. En ze doet mij temeer hunkeren naar de troost die de Heere bereidt voor allen die deze Man van smarten leerden kennen als hun beminnelijke Vorst en Heere.

J.M.J. Kieviet

weest, Maar nu geopenbaard is en door de profetische Schriften, naar het bevel des eeuwigen Gods, tot gehoorzaamheid des geloofs, onder al de heidenen bekend is gemaakt: Denzelven alleen wijzen God zij door Jezus Christus de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen." Op 22 september 1772 doet hij intrede te Tiel met de woorden van 1 Korinthe 1: 21 "Want nademaal in de wijsheid Gods de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven." Al het volgende jaar neemt hij afscheid van Tiel met de woorden van 2 Korinthe 6: 1 en 2 "En wij als medearbeidende, bidden u ook, dat gij de genade Gods niet tevergeefs moogt ontvangen hebben. Want Hij zegt: In den aangenamen tijd heb ik U verhoord, en in den dag der zaligheid het Ik U geholpen. Zie, nu is het de wel-aangename tijd, zie, nu is het den dag der zaligheid." De laatste gemeente die Isaac de Leeuw heeft mogen dienen is Rotterdam. Hij doet daar in december 1772 intrede met Lukas 14:23 "En de heer zeide tot den dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen; en dwing hen in te komen, opdat mijn huis vol worde." In 1775 werd hij ziek. Aanvankelijk liet het zich niet zo ernstig aanzien, maar de ziekte nam in hevigheid toe. Op 3 september 1775 overlijdt ds. Isaac de Leeuw op de jonge leeftijd van 35 jaar.

In 1776 werden zijn leerredenen uitgegeven in Amsterdam. In 1781 verscheen er al een zesde druk.

Preken

Enkele dingen willen wij u doorgeven uit een preek over 1 Timotheüs 1:15a "Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken." Deze preek is opgenomen in zijn boek "Het geloof in deszelfs aard en vrucht verklaard enz." Jezus is gekomen om zondaren zalig te maken. In vorige preken heeft Isaac de Leeuw over hindernissen gesproken om het Evangelie en Christus daarin geopenbaard te omhelzen. Voorafgaande aan de preek over 1 Timotheüs 1:15a heeft Isaac de Leeuw de bedenking behandeld dat God geen zondaars hoort. In de preek over 1 Timotheüs 1:15a behandelt hij de bedenking dat iemands zonde te groot is om het Evangelie en Christus te omhelzen. De ontdekte zondaar kan zich gaan afvragen of er voor zo'n zondaar nog wel genade is. Naarmate de zonde erger is klemmt die vraag temeer. Er kan zelfs gedacht worden aan de zonde tegen de Heilige Geest. Isaac de Leeuw hanteert een tweedeling in zijn preek: 1.het uitgangspunt, namelijk dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken; 2.wat Paulus daarvan zegt, namelijk dat het een getrouw woord is en alle aanneming waardig. De Zaligmaker is gekomen om te doen wat Zijn namen aangeven. Hij is gekomen om zondaren zalig te maken, dat wil zeggen hen te verlossen van het ergste kwaad en te brengen tot het hoogste goed. Het ergste kwaad is de zonde, die scheiding maakt met God en geheel verdoemelijk doet zijn. Het hoogste goed is Gods zalige gemeenschap. Christus heeft dit verdiend en past dit ook toe. Het is een woord, een lering, die getrouw is. Het is ontwijfelbaar zeker, er kan en mag geen enkel bezwaar tegen worden ingebracht. Christus heeft plaatsvervangend geleden. Hij leerde als Machthebbende opdat mensen hun vertrouwen alleen op Hem zouden stellen om zalig te worden. Zijn discipelen heeft Hij bevolen in de wereld te prediken. Hij rustte hen toe door Zijn Geest en zegende hun prediking. Christus is gekomen om dit alles mogelijk te maken. De eeuwen door zijn er velen gezaligd. Dit zekere woord is alle aanneming waardig. Het behoort door ieder aangenomen te worden. Wie dat niet doet verwerpt de waarheid die onweerlegbaar is. Zondaren hebben hier belang bij. Het woord verdient het om met het gehele hart te worden omhelsd.

Toepassing

Tenslotte geven wij u de toepassing door van preek over 1 Timotheüs 1:15a. "Wie kan nadat we deze dingen overdacht hebben, nu nog de geringste tegenwerping inbrengen vanwege zijn zonden? Men mag niet zeggen, dat zijn zonde te groot is en dat er daarom voor hem geen zaligheid meer mogelijk zou zijn. Want uit welk motief dit ook zou voortkomen, het gaat in tegen deze lering en vermaning van de apostel. U brengt toch geen bezwaren in tegen het feit dat Christus Jezus gekomen is om u zalig te maken? U zoekt de grond van uw tegenwerpingen in uw zonde. Maar Paulus wil alle tegenargumenten juist wegnemen. Christus Jezus is in de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken. Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig. Maar dit is nu ook de reden waarom zo'n woord niet méér ingang krijgt in uw hart. Men wil niet als een zondaar gezaligd worden. Hoogmoed is de reden van deze verdorvenheid. Men durft méér en beter over zichzelf te denken dan men is, en weigert zich schuldig te verklaren en de loutere genade in Christus te eerbiedigen. Uit ditzelfde beginsel vloeien al die overwegingen voort die aan het argument van de zonden zijn ontleend. Omdat de zonde in de weg staat, meent men dat men eerder zalig zal worden, als men minder zondig en meer deugdzaam zou zijn. Wat is dit anders dan zich te laten voorstaan op eigen waardigheid? Het is dan ook geen wonder dat het werk van de Heilige Geest begint met ons te vernederen. Wat wij ertegenin brengen, doet de Geest vallen, opdat er genade aan zondaren zal worden verheerlijkt. Dit is daarom de weg. Wij moeten weten dat we zondaren zijn. Dan zal dit woord voor ons getrouw en al onze aanneming waardig zijn. Dan zullen wij het dankbaar omhelzen en zalig zijn. Daarom een woord voor u die tot nu toe maar dóórleeft in de zonde. Ach, voed u toch niet met verkeerde gedachten. Uw zonden zijn geen verandering voor uw zaligheid. Laat nooit die rampzalige gedachte u terughouden van bekering, of u tot vertwijfeling brengen. Als het een getrouw woord is en alle aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken, en als daarin geen onderscheid wordt gemaakt in de zondaren, denk dan toch niet dat het met u te ver is gekomen. Valt toch voor de Heere neer, valt op dit woord, en verhardt uw hart niet. O, dat u toch zou begrijpen welk een kracht van vergeving en heiliging bij Christus is! Dan zou u het geen ogenblik uithouden, maar Hem aanstonds te voet vallen, zo rampzalig als u bent, en u door Jezus laten zaligen.

Hebt u een gezicht van uw zonden gekregen? Ziet u hoe ellendig u bent en hoe rechtvaardig God is als Hij u zou verstoten? Trekt daaruit echter niet de conclusie dat er voor u geen uitweg meer is. Er is inderdaad geen oplossing door iets wat in u is. Langs die weg is het een verloren zaak. Maar er is raad aan de zijde van Christus Die in de wereld is gekomen om zondaren zalig te maken. Dat is een getrouw woord en waardig om door u op alle manier te worden aangenomen. Of behoort u niet tot de zondaren? Waarom? Omdat niemand zo'n zondaar is als u? Maar weet dan, dat u met dat al toch een zondaar bent en dat er geen voorbehoud gemaakt wordt ten opzichte van de ene of de andere zondaar. Geef ondertussen acht op wat u straks al is gezegd: om door Jezus Christus zalig gemaakt te worden, moet u een zondaar zijn. U bent blind, u bent afkerig, u bent onmachtig, maar dat alles in en door de zonde. Wilt u daarvan verlost worden, kom dan zoals u bent om door Christus gezaligd te worden, en tracht toch aan de voeten van Jezus de kracht van dit woord te ondervinden. Dat zal niet tevergeefs zijn. Het is een waarachtig woord. U kunt erop aan. Het is alle aanneming waardig. U mag erop aan, u moet erop aan, het gaat om uw zaligheid.

Kinderen van God, u hebt er 'amen' op leren zeggen, dat God in dit getuigenis van de apostel waarachtig is. Ja, zegt u, dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken, zondaren zonder onderscheid. Wie was aan mij gelijk? Zondaren, en geen andere mensen. Dit begreep ik nooit op de goede manier, zo lang ik in mijn ogen nog iets beter was dan alleen maar een zondaar. Maar zodra ik als een zondaar kwam, ben ik gered geweest. Gered, niet door of in mijzelf, maar in Jezus Christus.

Maar laat dan ook vanwege uw verdorvenheid nooit meer enig wantrouwen opkomen tegen een woord van zo'n grote getrouwheid. Laat het alle aanneming bij u hebben. Denkt maar veel aan de ontfermende liefde van uw dierbare Zaligmaker, en verlustigt u met aanbidding, maar ook met dankbare vermelding van alles wat Hij voor u wilde doen. Dat Christus Jezus gekomen is om de zondaren zalig te maken moet u gedurig bemoedigen, juist dan als u met de schuld en de heerschappij van de zonde moet worstelen. Uw zalig worden moet tot het einde toe het zalig worden van een zondaar zijn. De getrouwheid van dit woord moet u tot gedurige sterkte wezen, totdat u – van alle zonden verlost – voor eeuwig zult behouden zijn. Dan zal het niet meer nodig zijn, dat dit

woord voor u steeds opnieuw wordt bevestigd en aangeprezen, maar u zult door de blijde ondervinding ervan verzekerd zijn. AMEN."

Van Heteren

Persberichten

D.V. zaterdag 4 april 2009 organiseert de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte een bijeenkomst in aula Alpha van de Driestar, Ronsseplein 1 te Gouda.

De zaal is open vanaf 13:30 uur. De middag wordt geopend om 14:00 uur door de voorzitter van de vereniging, de heer C.G. van der Staaij.

Mevrouw Hiltje Vink houdt een lezing over "(W)elk kind tot (w)elke prijs? Nadenken over adoptie en pleegzorg".

Er is volop gelegenheid tot het stellen van vragen. Zowel leden als belangstellenden heel hartelijk welkom!

Neem voor vragen over deze bijeenkomst en / of over de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte vrijblijvend contact op met de heer H.W. Moerdijk (secretaris) onder telefoonnummer 0113 – 212 596 (liefst ná 20:00 uur) of secretaris@avgg.nl

Landelijke Ambtsdragersconferentie CGK

Op **zaterdag 4 april a.s.** zal D.V. de jaarlijkse ambtsdragersconferentie worden gehouden. Het comité nodigt u hartelijk uit bijeen te komen in het kerkgebouw "**De Kandelaar**" van de Christelijke Gereformeerde Kerk te **Nijkerk**.

Adres: Meinsstraat 4A. Het programma zal duren **van 10.30 tot circa 15.00 uur**. Het thema voor deze conferentie is:

"DE VERHOUDING WOORD EN HEILIGE GEEST".

Dit thema zal worden ingeleid door Prof. Dr. T.M. Hofman, hoogleraar TU te Apeldoorn.

Het spreken over de Heilige Geest heeft in deze tijd de wind mee! Er waait veel van over de Oceaan richting Europa. We horen o.a. van Toronto Blessing en Willow Creek. Je vraagt je af: missen wij als traditioneel gereformeerde kerken op dit punt de boot? Komt de Geest onder ons tekort? Of krijgt de Geest te veel aandacht en welke betekenis heeft dan het Woord? Stuk voor stuk wezenlijke vragen, die we ook op de huisbezoeken

horen. Hoe gaan we met die vragen om?

Op deze ambtsdragersconferentie willen we met elkaar rond een open bijbel zoeken naar grondlijnen voor ons kerk-zijn en ons geestelijk leven. De Schrift staat in onze kerken centraal. Wat betekent dat voor onze visie op de Heilige Geest?

In het licht van bovenstaande vragen willen we met elkaar nadenken over het thema: DE VERHOUDING WOORD EN HEILIGE GEEST.

We beogen daarmee praktische toerusting, zodat we als ambtsdragers in de kracht van de Heilige Geest onze diensten volle en met vreugde mogen verrichten ten dienste van de gemeente.'

Boekbespreking

Jubileumboek Vlaardingen, 192 blz., Eben- Haëzer, Tot hiertoe heeft de HEERE ons geholpen, € 27,50 (ex. € 4,30 verzendkosten). Uitgave in eigen beheer.

Het boek kan besteld worden bij W.C. Breems, 010- 4346864 of via mail wc-denbreems@zonnet.nl. Ter gelegenheid van het 100 jarig bestaan van de Christelijke Gereformeerde kerk te Vlaardingen in 1908 is dit keurig uitgevoerde boek verschenen. Er is veel onderzoek verricht. Eerst wordt de Vlaardingse kerk-geschiedenis in vogelvlucht behandeld. Een schema hiervan vinden we op blz. 10. Daarna het ontstaan van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Vlaardingen. Vervolgens krijgt dhr. J. van Vliet en de predikanten die in deze gemeente hebben mogen arbeiden uitgebreid aandacht. Dan volgen hoofdstukken over diaconale zorg, bouw- en beheer-commissies, koster, organisten, Christelijke Gereformeerde predikanten die zijn voortgekomen uit de gemeente te Vlaardingen: ds. G.W. Alberts, ds. N. de Jong, ds. J.G. van Minnen, ds. P. Sneep, ds. A. v.d. Veer en ds. J.H. Vogel. In bij-

lagen volgen overzichten van ambtsdragers en ledentallen. Het boek eindigt met een terugblik in verwondering en een verantwoording waarin de bronnen worden genoemd waaruit is geput. Het boek is met zorg samengesteld en is van mooie illustraties voorzien. In de loop van de tijd zijn er moeilijkheden en zorgen geweest. Het zou niet objectief zijn hier niets van te vermelden. Zo lezen wij bijvoorbeeld op blz. 22 dat er moeiten waren over het lezen van preken van Kohlbrugge. Op blz. 41 lezen we over meningsverschil omtrent het verplicht aftreden van ambtsdragers. Anderzijds zijn uiteraard ook dingen niet beschreven. Het huidige kerkgebouw draagt de naam 'Eben- Haëzer'. "Tot hiertoe heeft de HEERE ons geholpen." (1 Sam. 7:12). Wie lid is of lid is geweest van de Chr. Geref. Kerk te Vlaardingen zal dit jubileumboek zeker willen aanschaffen en lezen. In de terugblik van de hand van ds. C.J. Droger wordt geschreven over de ontrouw van mensen en de trouw des HEEREN. Het komt er op aan een levend lidmaat te zijn van Gods kerk. De HEERE gedeeft de gemeente van Vlaardingen. Hij zegene de prediking van het Woord tot verbreking van de werken van de vorst der duisternis en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

L. Vogelaar, Van zee tot zee zal Hij regeren, deel 2, gebonden, 311 blz., € 27,50, Uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes, ISBN 97890-76466-67-5.

De ondertitel luidt: "De Gereformeerde Gemeenten en de watersnood van 1953." Nu we dit schrijven is het ruim 55 jaar geleden dat de watersnood van 1953 een werkelijkheid werd. Grote delen van Zuidwest- Nederland werden overspoeld door het verwoestende water. Naast veel materiële schade verdronken dieren en mensen. Er kwamen 1836 personen om. In het eerste deel stond het zuidelijke deel van het rampgebied centraal: Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren, de Bevelanden, Tholen en Sint Philipsland. Dit tweede deel richt zich op de

rest van het rampgebied. Daarbij krijgen niet alleen de bekende dorpen als Oude Tonge en Nieuwerkerk aandacht, maar ook de plaatsen waarin geen slachtoffers vielen en weinig schade is aangericht. Van elke plaats wordt een impressie gegeven. Het boek heeft een plaats binnen de geschiedschrijving van de Gereformeerde Gemeenten waarin ook de Tweede Wereldoorlog, de naoorlogse jaren, de emigratie naar Canada en de gebeurtenissen in Nederlands- Indië zijn beschreven. We hebben het boek met belangstelling doorgenomen. Het keurig verzorgde boek bevat een schat aan gegevens. Ooggetuigenverslagen zijn opgenomen. De titel van het boek is ontleend aan psalm 72:4 (berijmd) "Van zee tot zee zal Hij regeren." Enkele dingen willen we doorgeven. Zo wordt op blz. 17 vermeld dat ds. F. Mallan een maand voor de ramp in 1953 een nieuwjaarspreek hield over Jeremia 45:4 en 5 "Zie, dat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en dat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land. En zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet; want zie, Ik breng een kwaad over alle vlees; maar ik zal u uw ziel tot een buit geven, in alle plaatsen waar bij zult henentrekken." Op blz. 20vv lezen we over het verblijf van de fam. Mallan bij Maaik Bakker- Groenenboom (de moeder van mw. Mallan) te Barendrecht. Zij had te geloven gekregen dat haar kinderen in Bruinisse gespaard zouden worden. Zij was bepaald bij de woorden "U zal geen kwaad wedervaren, en geen plaag zal uwe tent naderen." In september 1953 preekte ds. Mallan op de jaarlijkse oogstzondag over Amos 9:6b "Die de wateren der zee roept, en giet ze uit op den aardbodem; HEERE is Zijn Naam." Bij de vijftigste herdenking van de watersnood in 2003 werd deze preek uitgegeven, voorzien van een actuele inleiding en toepassing (blz. 250). Ook aan Werkendam is een drietal bladzijden gewijd. Daar kwam de kerk van ds. H. van Kooten (de Chr. Geref. Gemeente) blank te staan. De Chr. Geref. Kerk, waar toen ds. H.C. v.d. Ent stond, gaf toestemming aan deze gemeente diensten in haar kerkgebouw te beleggen. Zo zouden we door kunnen gaan met het weergeven van allerlei zaken. Het is een goede zaak voor jong en oud dit lezenswaardige boek ter hand te nemen en kennis te nemen van de inhoud.

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

NOORDWIJK/Zee lastminuten

Febr. en Mrt. voordelig naar de
Kust nu voor € 99,- een midw.
of wkd lekker uitwaaien aan
zee. Bel snel 0252 - 412057

Helpt u hen aan een nieuw (t)huis?

De aardbeving verwoestte het.

GIRO: 320666

Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

Voor voorlichting of presentatie
bel: (0184) 61 26 32

Stichting China
Veenendaal

HET MOOISTE IN HEIDELBERG?

Het mooiste in Heidelberg is... dat er een aloude reformatorische gemeente aan het groeien is. Nog heel klein, maar toch! Een kerkje waar de waarheid naar Gods Woord weer verkondigd wordt. We proberen hen en anderen te helpen. Hoe? Kijk op www.svvhed.org en help ons helpen. Uw steun meer dan waard!

T 0416 - 691788
info@svvhed.org
Gift: 548.98.79.20
HEIDELBERG & DORDRECHT

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUZZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuizorg.nl
Zorg met een eigen kleur

De mooiste reizen voor jong en oud !

O.a. naar Israël en Schotland

Themareizen: Luther en Calvijn

KREJKES
VAKANTIE IDEE

Vraag de GRATIS gids aan !

www.kreijkes.nl / 0548 - 51 41 88

kliktime
...een klok op de muisklik

Nu is
m'n broertje
aan de beurt.

nu voor
€ 29,95

Met Kliktime beheert u het computer- en internetgebruik van uw kinderen.

Download de software op:

www.kliktime.nl

Een product van

kliksafe